

Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Do kada će ostati na snazi Vaša odluka o suspenziji odluka Centralnog izbornog povjerenstva glede sastava Doma naroda i izbora predsjednika i potpredsjednika F BiH?

Kao visoki predstavnik, moja je dužnost da se brinem da daytonske institucije funkcioniraju. Namjerna blokada koju su uveli neki kantoni bila je prijetnja stabilnosti F BiH i onemogućila bi formiranje Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. Organi F BiH i Parlamentarne skupštine BiH su sada formirani i funkcionalni. A ni njihova legitimnost nije upitna.

Moje odluke glede toga ostat će na snazi sve dok Ustavni sud BiH ne donese konačnu odluku o žalbama koje su mu podnesene – i dozvolite da vas podsjetim, ovo se moglo uraditi prije mnogo vremena da gospođa Krišto i gospodin Bevanda nisu odlučili povući svoje podneske.

Međutim, fokus sada treba biti na formiranju vlade na državnoj razini. Ovdje opet pričamo o daytonskim institucijama za čije funkcioniranje sam ja zadužen u okviru moga mandata visokog predstavnika. S druge strane, međunarodna zajednica nikada nije odlučivala o tome tko će sačinjavati vladu, jer to je nešto što politički lideri stranaka koje su dobile potporu izbornog tijela u listopadu prošle godine moraju učiniti sami. Oni su dali obećanje izbornom tijelu i sada to obećanje moraju ispuniti.

Sastanak u Mostaru ovog tjedna je ulio nešto optimizma; konačno vidimo ubrzane napore na formiranju vlasti i najave da je sporazum nadohvat ruke kada se radi o suštinskim pitanjima, uključivši Zakon o popisu, državnu pomoć i vojnu imovinu. Ovo

je važno, jer samo sporazum o raspodjeli dužnosti neće riješiti probleme sa kojima se suočavaju građani ove zemlje. Iskreno se nadam da je svakome jasno da politička blokada ne može osigurati koristi građanima i da su sada političke stranke fokusirane na reforme koje su hitno potrebne da bi ova zemlja krenula naprijed.

Peter Sorensen, novi šef Delegacije EU i posebni predstavnik EU, stigao je u BiH. Što očekujete od njegova dolaska, budući da on ima na raspolaganju skup restriktivnih mjera koje može primijeniti?

Već sam imao priliku susresti se s njim i izraziti mu dobrodošlicu na novu dužnost. Njegovo imenovanje nagovještava osnažen kapacitet EU u BiH i to je nešto što sam zagovarao još od vremena kada sam preuzeo mandat posebnog predstavnika EU, tako da jednim dijelom vidim njegov dolazak kao moj uspjeh. Naravno, Peter i ja dijelimo iste ciljeve; želimo da BiH postane stabilna država koja je čvrsto na putu ka Europskoj uniji. A činjenica je da će naše dvije organizacije tijesno surađivati i da će svaka imati korist od ove druge. Uspjeh EUSR-a bit će uspjeh OHR-a i obrnuto.

Koliko će Sorensen olakšavati Vaš rad jer on preuzima neke Vaše dužnosti?

Činjenica da je Peter preuzeo poziciju posebnog predstavnika Europske unije znači da ja, u svojstvu visokog predstavnika, mogu da se usredotočim na mandat visokog predstavnika koji je definiran Daytonskim mirovnim sporazumom i potvrđen u nekoliko navrata od strane Vijeća sigurnosti UN-a.

Uloga OHR-a se nije promijenila: moj primarni cilj je i dalje osigurati punu provedbu Daytonskog mirovnog sporazuma. To će biti srž mojih aktivnosti i fokus rada moga tima. Dayton pruža okvir u kojemu izabrani političari ove zemlje mogu uraditi posao za koji su birani.

Ja ću nastaviti koordinirati napore međunarodne zajednice u

Bosni i Hercegovini, i preko Vijeća za provedbu mira i preko drugih međunarodnih organizacija koje su prisutne u BiH.

Koliko će ojačano prisustvo EU u BiH utjecati na političare u BiH tako da krenu sa rješavanjem zadataka koji su u interesu građana BiH?

Oni to trebaju shvatiti kao ozbiljan signal namjera Europske unije prema ovoj zemlji; ni EU ni međunarodna zajednica neće otići iz BiH neobavljenog posla, i naša suradnja u ostvarenju toga cilja tješnja je nego ikad prije. Međutim, ovo ne znači da će bilo tko iz međunarodne zajednice uraditi posao za koji su izabrani politički lideri ove zemlje. Na ovaj ili onaj način, lokalni političari moraju uraditi svoj posao.

OHR je nedavno oštro reagirao na sastanak političara RS na Jahorini. Što je bio razlog za tako oštru reakciju, jaču od reakcije na Svehrvatski narodni sabor održan u travnju ove godine?

Nikad nisam bio protiv sastanaka političkih lidera, štoviše, upravo je suprotno. Uvijek apeliram na dijalog kao na najbolji način za iznalaženje konstruktivnih i trajnih rješenja. Međutim, mora se povući crta kada izvršna vlast pokušava da se miješa u rad pravosuđa, što se dešava samo u najgorim totalitarnim režimima. BiH nije Bjelorusija; BiH je otpočela strukturirani dijalog sa EU upravo na tu temu. Uvjeran sam da pravosuđe nema što tražiti na sastanku političkih stranaka, a prijetnje posljedicama upućene onima koji su odlučili ostati profesionalni i očuvati neovisnost svoje profesije potpuno su neprihvatljive.

Što mislite, tko je odgovoran za činjenicu da je prošlo gotovo godinu dana, a da Vijeće ministara još uvijek nije formirano?

Jedna stvar je sigurna: najveće političke stranke snose najveću odgovornost, i one su odgovorne za trenutačnu situaciju. One su izabrane da vode zemlju u interesu svih njezinih građana, pa ipak to do sada nisu uradile. Nadam se da

ti političari mogu da čuju ono što ljudi govore; ljudi sa kojima ja svakodnevno razgovaram kažu mi da žele posao, bolje životne uvjete, dobre škole za svoju djecu. U BiH ima gotovo pola milijuna nezaposlenih, a umirovljenici žive na granici siromaštva. Mislim da stranački lideri imaju obvezu ispuniti obećanja koja su davali u ovo doba prošle godine.

Da li ste za načelo rotacije kada je riječ o formiranju Vijeća ministara BiH, budući da je to već tako dugo praksa?

Na političkom vodstvu ove zemlje je da odluči kako će formirati vladu, a ne na visokom predstavniku. Iz moje perspektive, najvažnije je da se Vijeće ministara formira sukladno Ustavu i Daytonskom sporazumu i da počne raditi na reformama koje odavno kasne.

Milorad Dodik, predsjednik RS, tražio je od institucija RS da mu dostave informaciju o tome koliki je trošak institucija BiH. Što mislite o tome, i da li smatrate da postoje institucije ili agencije na razini BiH koje ne opravdavaju svoje postojanje u smislu trošenja prevelikih sredstava bez ikakvih vidljivih učinaka?

O čemu točno pričamo? 22 000 državnih uposlenika? Da – ali ta brojka uključuje i SIPA-u i Oružane snage BiH; imajući to na umu, broj zaposlenika na državnoj razini je skroman. Ne kažem da nema prostora za racionaliziranje, ili da nisu moguća poboljšanja, no to treba uraditi na odgovarajući način, kroz funkcionalnu reviziju, a ne sa političke govornice. Nemojte zaboraviti da su ove institucije pokazale da su i neovisne i sposobne; svi smo vidjeli da VSTV nije pristalo na politički pritisak, i da radi svoj posao bez obzira na to o kome je riječ i koliko važna ili utjecajna je ta osoba. Otklanjanje političkog utjecaja iz pravosuđa je upravo ono što je zadatak VSTV. Pogledajte UNO; godinu za godinom ova institucija prikuplja sve više sredstava, kojima omogućuje i RS i FBiH i državi da funkcioniraju. To je postigla tako što je začepila rupe koje su omogućavale kriminalcima da otimaju milijune koji

u stvari pripadaju poreskim obveznicima. Tako da, kao što sam rekao, hajde da institucije napravimo jačima a ne slabijima, zato što to odgovara nečijim političkim ciljevima.

Da li ćete uraditi nešto u s vezi nezakonitih otpuštanja i "čišćenja" direktora, upravnih i nadzornih odbora u poduzećima i agencijama u FBiH?

S jedne strane sugerirate da je vrijeme da OHR ode, a s druge strane da bih trebao intervenirati i rješavati pitanja koja su u nadležnosti institucija BiH. Izazovi sa kojima se suočava Vlada FBiH su bezbrojni i dužnost Vlade je sada da dokaže da može izaći na kraj sa njima.

Što očekujete od strukturalnog dijaloga o pravosuđu u BiH? Da li su uopće moguće neke veće reforme u tom pogledu, u smislu formiranja Visokog sudačkog i tužilačkog vijeća na razini entiteta?

Taj dijalog ima moju punu potporu. To možda ne izgleda kao nešto puno u ovim prvim fazama, neki to mogu čak nazvati birokratskom aktivnošću, ali u konačnici, to je mnogo više od serije upitnika koje netko mora popuniti: to je proces koji vodi ka promjeni vrijednosti i podizanju svijesti da se određeni standardi moraju poštivati.

Da li mislite da država u kojoj dva od ukupno tri naroda nisu zadovoljna može opstati i na temelju čega?

Za obične ljude živjeti u multietničnoj zemlji jest problem, pored činjenice da je to često ispolitizirano od strane predstavnika političkih stranaka; ipak, srpski i hrvatski politički lideri su u skorije vrijeme uvidjeli da nije nemoguće raditi sa drugima; u stvari, ja bih zaključio da je to norma u BiH. Činjenica je da su te razlike prednost, a ne nedostatak. Postoji način da se osigura da se svako osjeća ugodno u ovoj zemlji: umjesto da naglašavate vaše razlike, zašto ne počnete isticati vaše zajedničke vrijednosti i interese, a njih ima u izobilju.